

היום נלמד בעזרת ה':

תענית דף כה

(המשך מסוף הדף הקודם)

הוה רגילה דביתהו: אשתו של רבי חנינא בן דוסא היתה מבעירה כל ערב שבת את התנור, ומכניסה לתוכו דבר שמעלה עשן, בכדי שיחשבו שכנותיה שהיא אופה חלות לשבת. היתה לה שכינה רעה שידעה שאין לה מה לאפות, ורצתה לברר את פשר העשן היוצא מביתה. דפקה בדלת, ואשתו של רבי חנינא התביישה ונכנסה לחדר הפנימי. השכנה הציצה וראתה את התנור מלא חלות ואת הקערה מלאה בצק, וקראה: בואי מהר כי נשרף לך החלות.. אמרה לה אשתו: גם אני נכנסתי לחדר בשביל להביא את ה'מרדה', והיה זה אמת בגלל שהיא היתה מלומדת בניסים וידעה שיעשה לה נס.

אמרה ליה דביתהו עד אימת: אמרה לו אשתו לרבי חנינא: עד מתי נחיה בכזה צער של עניות? אמר לה: מה נעשה? אמרה לו: תתפלל שיתנו לך משהו מהשמים. התפלל ויצאה כמו פיסת יד שהביאה להם רגל של שולחן מזהב. בלילה ראתה אשתו בחלום שלעתיד לבוא יאכלו הצדיקים על שולחן בעל שלוש רגליים, ואילו היא ובעלה יאכלו על שולחן בעל שני רגליים. סיפרה לבעלה את החלום, והוא שאל אותה: נוח לך שכך יהיה? אמרה לו תתפלל שיקחו ממך את הרגל בחזרה. וכך היה. אומרת הגמרא שהנס האחרון שלקחו את הרגל בחזרה, היה יותר גדול מהנס הראשון, כי מהשמים רק נותנים ולא לוקחים..

חד בי שימשי: ערב שבת אחד ראה רבי חנינא שהבת שלו עצובה, מפני שהיא הדליקה את הנר בטעות בחומץ במקום בשמן, ועוד מעט הנר יכבה.

רבי חנינא בן דוסא הוּו ליה הנך עיזי: היו לו עיזים ובאו ואמרו לו שהם מקלקלים את השדות. הוא ידע שהדבר לא נכון, ולכן אמר להם: אם הם מקלקלים יטרפו אותם דובים, ואם לאו תביא כל עז דוב בקרנה. [להלן תבאר הגמרא מהיכן היו לו עיזים?]

(המשך בדף הבא ↓)

יוצא לאור ע"י:

"אור הספר התורני" הוצאה לאור
052-7628377

להצטרפות:

mabatladaf18@gmail.com

052-342-4473

הוה ליה ההיא שיבבתא: היתה לו שכנה שבנתה בית, אך הקורות היו קצרות ולא הגיעו לכותל הנגדי. והוא אמר לה 'יאריכו קורותייך'. **סניפין**: חתיכות של עץ נדבוק במעשה נס והאריכו את הקורות.

רבי אלעזר בן פדת דחיקא ליה מילתא: היה עני ביותר. פעם אחת הוא הקיז דם ולא היה לו מה לאכול בכדי להתחזק, בלית ברירה הכניס לפה שן של שום, ואז הוא התעלף ונרדם. באו רבנן לבקרו וראו אותו בוכה וצוחק ויצא ניצוץ אש ממצחו. כשהתעורר הסביר להם: ישבתי עם הקב"ה (כביכול) ושאלתי אותו עד מתי אני אצטער? א"ל הקב"ה: אתה רוצה שאני אהפוך את העולם מהתחלה ואז יתכן שתילד בשעה של מזל מזונות? אמרתי לו: האם תעשה את כל זה ורק יתכן שאני אולד בשעה זו?.. שאלתי את הקב"ה: מה יותר גדול - החלק של החיים שכבר חייתי או החלק שאני עתיד לחיות? ואמר לי: החלק שכבר חייתי. אמרתי לו: אם כן אני לא מעוניין שתהפוך את העולם. זהו השלב שהם ראו אותו בוכה.

אמר לי הקב"ה: בשכר זה אני אתן לך בעולם הבא 13 נהרות של אפרסמון טהור, כנהרות פרת ודגלת, שתתענג בהן (כמובן שהדבר משל להנאות רוחניות). זהו השלב שהם ראו אותו צוחק. אמרתי לפניו: ויותר לא תיתן לי? אמר לי: וכי מה ישאר לחבריך? אמרתי לו: אני מבקש את החלק של אדם שלא מקבל עולם הבא. ואז היכה אותי המלאך באצבע צרידה על המצח - וזוהי האש שיצאה ממצחי, ואמר לי הקב"ה בלשון חדווה: אלעזר בני, הכיתי בך חיצים.

ר' חמא בר חנינא גזר תעניתא: ולא ירד גשם. אמרו לו הרי רבי יהושע בן לוי גזר תענית וירד גשם.. אמר להם אני איש אחד והוא איש אחר, והוא עדיף ממני.. תאמרו לו שיבוא לכאן וביחד נכוין שנינו דעתנו, ואולי ישברו הציבור את ליבם ואז יבוא גשם. עשו כן ולא הגיע גשם. אמר להם האם אתם מסכימים שיבוא המטר בשבילנו? אמרו לו כן.

לוי גזר תעניתא: ולא ירד גשם, ואז הוא הטיח דברים כלפי מעלה (דיבר שלא בכבוד הראוי), ובעונש על כך הוא נהיה צולע. שואלת הגמרא האם זה הדבר שגרם לו, והרי הסיבה שהוא נהיה צולע היא בגלל שהראה לפני רבי איך עושים 'קידה' (שוחים ונושקים עם האגודלים את הרצפה וזוקפים בחזרה)? מתרצת הגמרא החטא הוא שגרם לו שנהיה צולע בקידה.

רבי חייא בר לולייני: שמע את השר של העננים אומר שהם ילכו להוריד גשם בארץ של עמון ומואב מחוץ. **שדו הכא**: תורידו את הגשם כאן בארץ ישראל! וכך היה.

(המשך בדף הבא ↓)

אין גזעו מחליף: אם קוצצים אותו הוא לא חוזר וצומח בחזרה.

הלוקח אילן מחברו: הקונה אילן כדי לקצוץ אותו, עליו להשאיר ממנו קצת למוכר כדי שיחזור ויצמח, ולכן משאיר מהגזע גובה טפח מהקרקע ושם קוצץ.

בעץ השקמה שהזקין (= 'סדן') משאיר שני טפחים, לפי שכבר נקצץ בעבר וצמח ודי לו בשיעור זה שיוכל לחזור ולצמוח. אבל בבתולת השקמה (= שלא נקצצה מעולם) צריך להשאיר שלושה טפחים כדי שתוכל לחזור ולצמוח.

בקנים ובגפנים משאיר מהקשר התחתון שבאילן ולמעלה.

בדקלים ובארזים לא צריך להשאיר, אלא יכול אפילו לחפור מתחת לאילן ולקור את השורשים, משום שבכל מקרה לאחר שקוצצים אותו הוא לא צומח שוב, כך שאין זה משנה אם ישאיר או לא.

אלא שזה מעביר על מידותיו: רבי אליעזר סבר שראוי להקיף בגלל כבוד התורה שלו, ואילו רבי עקיבא סבר שראוי לוותר. ומכל מקום בשמים מתנהגים במידה כנגד מידה, ולכן נענתה תפילתו של רבי עקיבא (אור ישראל).

ת"ר עד מתי: איזו כמות של גשם צריכה לרדת, בכדי שלא ימשיכו בסדר התעניות? לדעת רבי מאיר אם חדרו הגשמים בקרקע בעומק של חוד המחרשה שהוא ג' טפחים. לדעת חכמים בקרקע יבשה - מספיק שיכנסו הגשמים טפח מכיון שקשה להם לחדור את האדמה, בבינונית – טפחיים, ובשדה חרושה (= עבודה) - ג' טפחים.

אין לך טפח מלמעלה: כלומר כשנכנס הגשם לאדמה בעומק טפח - התהום עולה לקראתו ג' טפחים. וגם כאן בשדה חרושה צריכים הגשמים להיכנס עמוק יותר (כי אותה הכמות חודרת עמוק יותר).

כשמנסכין את המים בחג: בחג הסוכות מלבד ניסוך היין על הקרבנות היו גם מנסכים את ניסוך המים. ואז התהום של המים העליונים קורא לחבירו התהום התחתון: תנביע את מימך כי אני שומע את הקול של ניסוך המים וניסוך היין.

לידי חזי לי: אני ראיתי את המלאך הממונה על הגשמים, שנראה כמו עגל ושפתיו פרושות, והוא עומד בין התהום התחתון לתהום העליון. לעליון הוא אומר 'שפוך את מימך' ולתחתון הוא אומר 'תנביע את מימך'. על זה נאמר ש'הניצינים נראו בארץ' – בזמן ש'וקול התור' הלא הוא המלאך הדומה לשור' נשמע בארצנו'.

ת"ר היו מתעניין וירדו להם גשמים קודם הנץ החמה: לדעת רבי מאיר כניסת זמן הצום בנץ החמה קובעת. לדעת רבי יהודה הצום בפועל קובע, ולכן רק לאחר שעבר זמן הסעודה (חצות) משלימים. לדעת רבי יוסי כדעת רבי יהודה אלא שזמן האכילה האחרון קובע - שהוא תשע שעות, שאז אוכלים בני מלכים (הקמים בשעה שלישית ושוהים שש שעות עד האכילה).

שכן מצינו באחאב: שלא היתה דעתו להתענות, וכשבא אליהו והוכיחו בשעה תשיעית הוא התענה והכתוב מחשיב זאת כתענית.

שמואל הקטן גזר תעניתא: פעמיים היו סבורים הציבור שהגשמים שירדו זהו שבח להם שירדו בזכותם, ושמואל הוכיח להם הפוך בדיוק. שמואל סובר שרק במקרה שהש"ץ בתפילת התענית אמר 'משיב הרוח' ונשבה הרוח 'מוריד הגשם' וירד גשם - זהו שבחו של ציבור.